RON AUSTIN: MITUL ANILOR ȘAIZECI

Autor: Dominik Raul Schausz | 11 martie 2022

Un articol scris de Ron Austin *pentru* First Things

Articol original: The Myth of the Sixties

Studenții se revoltă din nou cu furie – împotriva a aproape tot, se pare. Îmi amintesc sentimentul. Dar a trecut mai bine de jumătate de secol de când am simțit ultima oară mirosul furiei și al gazelor lacrimogene. Iată cele mai bune amintiri ale mele dintr-o perioadă mai veche a furiei, revoltei și marilor așteptări.

Este anul 1965, iar o mulțime de studenți s-au adunat în campusul Universității din California în Berkeley. Ei protestează cu scandări și strigăte împotriva războiului, rasismului și opresiunii. Li se adresează un tânăr student absolvent pe nume Mario Savio, unul dintre liderii acestei revolte tinerești. Dacă au mai rămas fotografii ale evenimentului, atunci acestea ar putea arăta un tânăr care stă lângă Mario, ținând în mână un reportofon. Acesta sunt eu. Nu sunt un rebel, ci un scenarist trimis de un studio de la Hollywood pentru a vedea dacă există potențialul unui film în această întâmplare. Ei speră că va fi un musical.

Evenimentul nu a devenit un musical, în schimb a inspirat câteva filme proaste pentru care nu am fost eu de vină. Ceea ce a produs acea vreme a furiei și speranței a fost un mit. Miturile sunt o formă de a spune adevărul, chiar și atunci când detaliile sunt fanteziste. Dar, la fel ca și relatările istorice în sine, ele pot fi înșelătoare, uneori chiar auto-înșelătoare.

În centrul Mitului Anilor ‘60 se află o percepție a acelui deceniu ca fiind o perioadă de schimbare radicală care promitea un viitor strălucitor, dar totuși nerealizat – sau, dimpotrivă, o decădere în libertinaj și nihilism. Ambele perspective presupun că în anii ‘60 s-a petrecut ceva fundamental nou. O schimbare de paradigmă a alterat percepția noastră nu doar asupra politicii și sexului, ci și asupra realității. Însă mitul greșește. Anii șaizeci nu au fost începutul unei ere, ci sfârșitul uneia.

Durabilitatea acestui mit este izbitoare. Mitul a rezistat atât de mult timp pentru că încă este nevoie de el. El romanțează o perioadă tristă de speranțe pierdute. Mișcarea pe care a generat-o a fost de scurtă durată, deoarece spiritul care o anima era mai mult expirat decât promițător. Tinerii rebeli, mai ales pe măsură ce au îmbătrânit, au respins în mod natural ideea că erau doar capătul cozii unui balaur muribund. Dar și conservatorii au respins, la rândul lor, noțiunea unei încheieri definitive. Pe scurt, mitul ascunde faptul că această rebeliune, care a avut loc în mai puțin de un deceniu, a fost un icnet al istoriei.

Cum a avut loc această „întâmplare”? Retorica anilor șaizeci a afirmat idealurile revoluțiilor din secolul al XVIII-lea, deși spiritul revoluției era mai mult francez decât american. Atât Marx, cât și Nietzsche au fost precursori, iar Freud a jucat, și el, un rol. Rebelii anilor șaizeci nu se bazau atât de mult pe comunarzi, cât pe bunicii lor din libertinii ani ‘20, pe părinții lor din militanții ani ‘30 – și, vă vine să credeți sau nu, chiar și pe unii dintre noi din anii ‘50, sau cel puțin pe filmele noastre.

Partea poveștii cu care sunt cel mai familiarizat este preluarea de către Hollywood a politicii radicale. Anii cincizeci au adus anumite schimbări în orașul meu de baștină, Hollywood. Industria cinematografică era pusă în pericol de ascensiunea televiziunii și de potențiala pierdere a publicului adult. Însă unii producători hollywoodieni au văzut o oportunitate în revolta tinerilor. Tendința anti-sistem putea fi comercializată, mai ales dacă era destinată părinților de vârstă mijlocie care locuiau în mediul suburban și se uitau la *I Love Lucy* și *Gunsmoke*. Și, astfel, pe revolta adolescenților s-au bazat câteva succese de box-office precum *Rebel fără cauză* și *La Est de Eden*. „Revoluția sexuală” a devenit un fenomen mediatic internațional și așa a rămas de atunci, cel puțin în publicitate și în dezvoltarea de produse. Doar la Hollywood a putut fi transformat atât de perfid declinul cultural în profit.

Am fost acolo în anii ‘50, când politica de stânga a luat-o razna. Am văzut cum predecesorii imediați ai radicalilor din anii ‘60, „vechea stângă”, au dispărut. Fusesem comunist până aproape de sfârșitul deceniului. Scuza mea a fost ignoranța tinerească, care a ținut până la recunoașterea de către liderii sovietici a crimelor lui Stalin, inclusiv a uciderii în masă. La acea vreme, credibilitatea intelectuală a marxismului era șubredă. Dogmatismul și cruzimea partidelor comuniste locale, inclusiv a micului contingent american, nu erau doar rezultatul unor ordine venite de la Moscova. Noii revoluționari în devenire au moștenit rămășițele unei ideologii de stânga, care nu era doar fracturată de „deviere”, ci și lipsită de orice fundament filozofic. Nu avem declarații ale Noii Stângi care să poată fi considerate conținut doctrinar. În schimb, avem declarații doctrinare de la Marx și Lenin, care chiar au spus și au scris lucruri coerente. Noii revoluționari au acționat ca urmare a pierderii viziunii asupra lumii a vechii stângi. Incoerența nu constituie un „nou început”.

Cu mult înainte de scandările de la Berkeley, anii ‘50 au fost martorii unei pierderi de încredere în modernitatea însăși. Deziluzionarea era evidentă în scrierile lui Greene și Waugh în Marea Britanie, în cele ale lui Mauriac și Malraux în Franța și în operele pline de disperare ale lui Kafka și Ionesco. *Minunata lume nouă* a lui Aldous Huxley a apărut în 1932, iar *Sfârșitul modernității* de Romano Guardini, în 1956. La aceste opere se adaugă crezurile existențiale ale lui Albert Camus (*Rebelul*, 1951) și Samuel Beckett (*Așteptându-l pe Godot*, 1952). Furnizez aceste titluri ca și informație, nu ca profeții. Oricum le considerăm și interpretăm acum, acestea au fost semne ale unei societăți în declin.

Am observat direct fuga de realitate înspre droguri și narcisism, care a urmat prăbușirii revoltelor anilor ‘60. Mulți gânditori, precum Christopher Lasch, Neil Postman și Alasdair MacIntyre, au documentat acest lucru în anii șaptezeci și optzeci. În anii șaptezeci ni se spunea că trăim într-o condiție „postmodernă”, ceea ce este ca și cum ai spune despre un cadavru că „post-trăiește”. Știam cu toții că s-a terminat – orice ar fi fost ceea ce s-a terminat.

Desigur, cauzele furiei tinerilor din anii șaizeci erau mai aproape de casă, sau de ceea ce însemnase odată casa. Ele pot fi rezumate în două cuvinte: divorț și droguri. Divorțul a însemnat pierderea familiei, ceea ce în timp a însemnat pierderea tradiției și a comunității. Erodarea acestor relații esențiale pentru înflorirea umană a creat anxietate, din calea căreia americanii au căutat o scăpare. O scăpare au fost drogurile, iar cealaltă a fost mass-media. Ceea ce a menținut de atunci mitul anilor șaizeci este faptul că la apogeul revoltei tinerilor, eforturile acestora au fost transformate imediat de mass-media în produse profitabile.

Acesta este motivul pentru care Columbia Pictures m-a trimis la Berkeley. Deși musicalul mult așteptat nu s-a materializat niciodată (producătorul meu fusese un regizor de dans în anii ‘30), a luat naștere ceva mult mai mare și mai durabil. Comercializarea simbolurilor, evenimentelor și personalităților anilor șaizeci a creat „piața tinerilor” sau ceea ce a fost numit în mod eronat „cultura tinerilor”. (Nu era o cultură, ci doar o piață.) Am jucat doar un rol minor în dezvoltarea „pieței tinerilor”, însă cunoșteam intențiile actorilor implicați. Sarcina mea finală a fost să scriu textul de audiție [*screen test*] pentru o mare vedetă rock de la acea vreme. Nu o să-l numesc. Era un tip de treabă și nu era vina lui că nu știa să joace.

Mitul anilor ‘60 susține că revolta tinerilor a fost înfrântă în cele din urmă de răutate și rea-voință. Însă nu a fost înfrântă. A fost pur și simplu ultima etapă a unei perioade istorice care fusese spintecată de două războaie mondiale și numeroase genocide. „Revolta” a fost împotriva acestei realități sumbre. De aceea a fost atât de predispusă la evadările iluzorii ale drogurilor și promiscuității sexuale. Își pierduse speranța în ceea ce era deja o speranță pierdută.

Pentru mine, revolta tinerilor din 2020 este un „déjà vu complet” și îmi confirmă afirmația că asistăm la încă un capitol al unui sfârșit prelungit. Ce ne-ar putea spune o relatare mai puțin romanțată a anilor ‘60 despre rebeliunea de astăzi?

Studenții protestatari ai anilor ‘60 sunt profesorii titulari de astăzi. Au pierdut multe bătălii, dar nu și credința, și într-adevăr, unele schimbări radicale sunt extrem de necesare. Dar, la fel ca în anii ‘60, în lipsa unui scop transcendent rămâne doar căutarea puterii, iar puterea se dezvăluie în cele din urmă ca forță. Această căutare disperată, vizibilă în mod clar în anii șaizeci, se manifestă din nou. O jumătate de secol este doar o paranteză la scara istorică a timpului.

Ironiile abundă. Aceasta nu este o mișcare filozofică, așa că faptul că Nietzsche este adevăratul patriarh mai degrabă decât Marx este o chestiune de indiferență pentru manifestanți. Având în vedere adulația lor față de putere și fiorul forței și al coerciției, faptul că mulți dintre protestatari se identifică drept „antifasciști” nu face decât să dezvăluie și mai mult indiferența lor față de istorie.

În Matei 4, 8-9 ni se spune despre ultima încercare la care Satana Îl supune pe Iisus Hristos. El Îi oferă lui Iisus „împărățiile lumii”. Miza nu era bogăția sau desfătarea, ci șansa de a îndrepta totul. Hristos putea aduce ordinea universală la care mulți încă aspiră, așa cum au făcut-o și copiii anilor șaizeci. Dar este o ordine bazată pe guvernarea politică și, mai presus de toate, pe putere și pe tot ceea ce implică puterea.

Iisus cunoștea cartea pe care diavolul o avea în mânecă. Noi o cunoaștem?

Acest articol a fost tradus cu acordul publicației *First Things*.

Imagine: Pixabay